

פסח מילין / די נמאס לשתוק!

די נמאס לשתק
אני חיב להתחיל לצעק
אבל תלמדו אותי לצעק
מעודי לא צעקתי
אז עכשיו אני מתחיל
לצעק בשתיקה
גם שתיקה היא צעקה

ו' בתמוז תשס"ט 28.6.2009

מתוך הכל פתוח, ספרי 'עתון 77'

"בחיים, בתמימות, ובאומץ"

בשבועות האחרונים התוודענו כולנו למאבק יוצא דופן שמתחולל ברגעים אלה ממש במדינה, מאבק שסוחף את העם כולו. המטרה של מאבק זה היא לשנות את תנאי המחיה בישראל ולהבטיח לדור העתיד את האפשרות לחיות בכבוד, זכות בסיסית שנדמה כי אינה מתאפשרת במצבה הנוכחי של מדינת ישראל.

אני בת שש-עשרה. לכאורה, העובדה שאני לוקחת חלק במחאה ואף מתנדבת לתת את חוות דעתי עליה היא תמוהה למדי. אחרי הכל, אינני בעלת ניסיון חיים רב או הבנה מקיפה בכל הקשור להתנהלות פוליטית וכלכלית. למען האמת, אני גם לא אישיות אקטיביסטית במיוחד. אמנם יש לי את היכולת להבחין בין טוב ורע ולזהות עוולות ומקרים של חוסר צדק, ובסביבה הקרובה (בית הספר, חברים, משפחה) אני אכן פועלת כדי למנוע אותם, או לפחות מנהלת דיונים קדחתניים בנושא. אולם בסופו של דבר, אני עסוקה בעיקר בהתבגרות שלי ודי אדישה לכל דבר שאינו מתרחש בתא הפרטי שלי.

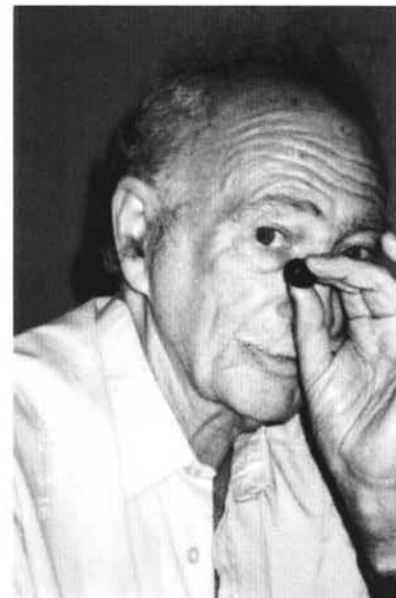
אדישות זו אינה נחלת הפרטית. נדמה כי בעולם המוטרף הזה ובמדינה הספציפית שלנו, בה מתרחשת זוועה כזו או אחרת כל שני וחמישי, האדישות היא תנאי הכרחי לקיום חיים נורמליים. זוהי אחת הדרכים שבהן אנו מגינים על עצמנו מפני הרעות החולות של העולם, ובעיקר מן הידיעה שלעולם לא נצליח לטפל בכולן. אולם האדישות יכולה להוות מכשול מסוים להשגת שינויים חברתיים, המצריכים שיתוף פעולה מצד הציבור. כך, רבים מהניסיונות לשינוי חברתי שנעשו כאן בשנים האחרונות, דוכאו מהר מאוד. והאירוניה היא שהם דוכאו לא על ידי הגוף שנגדו כווננו המחאות, אלא על ידי אלו שלמענם ולמען עתידם קמו המחאות הללו: האזרחים, שסירבו לשתף פעולה ואף יצאו

בקיץ שעבר הלך לעולמו פסח מילין, המשורר והעורך. היו שכינו את פסח "איש השיר והנקודה", זאת, על שום היותו משורר שגם הפליא לנקד, ועל שחלק את היכולת הזאת, ההולכת ונעלמת, בנדיבות אין קץ. מלאכת קודש כמעט.

למעלה מ-13 ספרי שירה הותיר פסח מאחוריו. ספריו האחרונים היו: לא בניתי חומה (כרמל, 2006) והכל פתוח (ספרי 'עתון 77' בשיתוף עם 'ספרא', 2010), שהיה ספרו האחרון. שמות הספרים מאפיינים את מי שהיה - צנוע, אופטימי, תאב חיים ופתוח.

תמיד סבבו משוררים את פסח. רבים מהם צעירים, חלקם צעירים מאוד. והוא עודד, תמך, הציע. ברוח הדברים של הימים האלה, אפשר לומר שפסח תיווך בין משוררים צעירים ומצא לשירתם קורת גג, ללא תמורה, אלא לשמה בלבד.

את השירים הרואים בזאת אור (עמ' 22-40), הניח פסח על שולחנו בקיץ האחרון. סדורים ומנוקדים, כמו תמיד, למופת. חשוב היה לו מאוד שיצאו לאור, ובשיחות האחרונות בינינו, היה שואל, בעדינות, ומה עם השירים? לצערנו, פסח לא זכה לראותם בדפוס, ולשמחתנו, הם אכן רואים אור בסופו של דבר. יהי זכרו ברוך.

צילמה: קטיה שורצמן

ועוד כמה מילים על הגליון הזה

החודש האחרון היה מן הסוערים שידעה המדינה, בפרץ מפתיע של מחאה והפגנות, שהחל בכמה אוהלים בשדרות רוטשילד. נכון לעכשיו עומדים על תלם מאות אוהלים בכל הארץ, ומדי שבוע מתקיימות עשרות הפגנות. מעמד הביניים האמורפי, השקט, הכמעט לא קיים לכאורה, קם על רגליו והצטרף למחאה שהחלו בה כמה צעירים שמחו תחילה כנגד מצוקת הדיור, מחאה שהלכה והתרחבה. אין טעם שנכביר מילים כאן, וכבר נכתב רבות ונכבדות על המחאה הצעירה, הצודקת, הלא אלימה, המעוררת תקווה. מישוה בוודאי כתב על כך כעת - דברי שירה. מאמר. סיפור.

את הגליון פותחת רשימתה של נערה בת שש-עשרה על 'מחאת האוהלים', לא יכולנו לומר את הדברים טוב ממנה.

באותו עניין נוגע עמוס לויתן בכמה נקודות בפתח מדורו, ואת הגליון מלווים תצלומיהם של ראובן גבירץ ושל מיכאל בסר.

שתי שיחות עם משוררים, מרדכי גלדמן ואלחנן ניר - משורר צעיר ומשורר בשל, מלוות את 'האנתולוגיה הצעירה' של פסח מילין, יחד עם מאמר נרחב על המשוררת רחל חלפי. מבחר גדול של שירים מוגש בחוברת זאת, היתוך של בשלות ושל התחלות צעירות.

קריאה נעימה.

מיכאל בסר, עמית ישראלי-גלעד

ראובן גבירץ, הפגנת ההמונים, תל-אביב 2011

ושבאמת מגיע לנו לחיות טוב יותר, שזו זכותנו. והמחאה הזו איננה של דיירי האוהלים בלבד. היא איננה מחאה של גוף מסוים או קבוצה מסוימת. היא המחאה של כולנו. של כל האנשים החיים המדינה הזאת, שאינם מוכנים יותר לקבל את המציאות בה הם חיים. היא מחאה של אנשים שמאמינים שאפשר גם אחרת, וצריך אחרת.

נטמן פה זרע. לא ניתן להתעלם מהזרע הזה, או לבטלו במחי יד. הזרע קיים. ואפילו אם כרגע, בדור הזה, המחאה לא תצליח להתקדם הרבה מעבר למה שהיא עכשיו ולא תצליח באמת לשנות סדרי עולם, הזרע יבטיח את העובדה שבדור הבא היא כן. ומה שלא יהיה, הלכידות הזאת בעם, ההתגייסות ההמונית הזאת, תחושת הסולידריות האמיתית, לראשונה מזה שנים רבות, הן כשלעצמן הישג אמיתי ורגע מכונן כשלעצמו, אפילו אם הוא רגעי בלבד. ואני מקווה, שהמחאה הזו תצליח לחצות את הגבולות הפוליטיים והתרבותיים המאפיינים את הארץ הזו, בלי לפגום ברלוונטיות שלה, באותנטיות שלה וביכולת שלה באמת לשנות, ובעתיד הקרוב. כי עם כל הכבוד לעובדה שנטמן זרע, אני ועוד מאות אלפי אנשים אחרים רוצים לראות אותו צומח, וכמה שיותר מהר.

אז כן, אני בת שש-עשרה. אין לי יומרות להציג את עצמי כמישהי שהיא יותר מכך. אבל אני חלק מדור העתיד. ואני זאת שאצטרך לחיות במדינה הזאת. אני זאת שרוצה, למרות כל הקשיים, לחיות במדינה הזאת. ואני רוצה לחיות בכבוד. ❖

נינה בסר-אילן

כנגד המחאות בטיעונים שונים ומשונים. כי למען האמת, פשוט קל יותר ובטוח יותר, ומכאיב יותר, לוותר מאשר לנסות ולהיכשל. אבל קשה להישאר אדישים לנוכח קסמה של המחאה הנוכחית, ובעיקר לנוכח קסמו של המאהל בשדרות רוטשילד, השדרות בהן החל הכל. קשה להישאר אדישים לנוכח החלומות והתקוות הרבים כל כך המוצגים במאהל לעיני כל, חלומות ותקוות של אנשים רבים כל כך ושונים כל כך, שהשותף לכולם הוא שהם מוכנים ללכת עם האמונות שלהם עד הסוף. והם מוכנים לכך מכיוון שהם יודעים שהצדק איתם, ושמיגיע להם לחיות טוב יותר, ושבינינו, אין להם הרבה מה להפסיד. הם לא מגוננים על החלומות שלהם, הם חושפים אותם ומעבירים אותם הלאה, נותנים להם להכות שורש ולצמוח. ובעיקר, הם מחייכים, וצוחקים, ומדברים, ומקשיבים, וממלאים את השדרה הזו, את העיר הזו, את המדינה הזו, בחיים, בתמימות, ובאומץ.

אולם אין ספק שקסמו של המאהל היצירתי, המשוחרר והאמיץ הזה הוא כאין וכאפס לעומת גדולתה של המחאה העומדת מאחוריו, הממלאת אותי ואנשים רבים כל כך בגאווה עצומה.

וזאת משום שהמחאה הזו הצליחה לגרום לנו לקחת חלק במשהו גדול מאיתנו. לקחת חלק במשהו שלא מתרחש רק בתא הפרטי של כל אחד מאיתנו. לקחת חלק במשהו שיכול להיכשל, ויכול לא להצליח, ויכול לשבור לנו את הלב בעקבות כך. אבל בחרנו, על אף הסיכון הזה, לקחת בו חלק. כי לראשונה אנחנו מבינים שאין לנו באמת מה להפסיד.